

Národní protikrizový plán vlády

Obsah

1. Předkládací zpráva	3
2. Realizovaná a schválená opatření	5
3. Navrhovaná opatření	19
4. Dlouhodobá a jiná opatření	26
5. Shrnutí	28

1. Předkládací zpráva

Předkládaný Národní protikrizový plán vlády představuje ucelený soubor opatření, kterým vláda reaguje na dopady celosvětového hospodářského útlumu na českou ekonomiku. Ačkoliv se Česká republika dosud vyhnula globální finanční krizi, důsledkům poklesu poptávky po českém exportu se vyhnout nelze. Národní protikrizový plán vlády proto přináší nástroje, které pomohou zmírnit působení negativních vlivů vzniklých vně České republiky. Navazuje tak na Strategii připravenosti a akcelerace růstu (SPAR), konkrétně v jejím čtvrtém cíli – Impulsy k růstu ekonomiky.

Výsledky působení fiskální politiky v rámci malé otevřené proexportně zaměřené ekonomiky není možno přeceňovat, účinky jsou značně omezené. O to více je třeba dbát na efektivnost zvolených fiskálních nástrojů, vždy zvažovat jejich dopady na stabilitu veřejných financí a brát v úvahu vývoj nákladů obsluhy veřejného dluhu.

Podpora na straně agregátní poptávky naráží na omezující skutečnost, že většina této poptávky je uspokojována prostřednictvím importovaných výrobků a služeb. Také proto jsou navrhovaná opatření primárně zaměřena na stranu nabídky s tím, že sekundárně pozitivně ovlivní i poptávkovou stranu ekonomiky. Již schválená a realizovaná opatření pak představují nejen podporu exportu, ale také investice do oblastí vládních priorit, především do oblasti výzkumu a vývoje a dopravní infrastruktury.

Důraz klademe na nástroje plošné, které nezvýhodňují selektivně jen určitá odvětví či subjekty, nástroje tržně (systémově) konformní, které působí motivačně na aktivitu ekonomických subjektů a nevedou k deformaci jejich rozhodování. Akcentujeme také požadavek, aby použité nástroje měly udržitelný dopad na veřejné rozpočty a nevedly jen k řešení současných problémů na úkor budoucích generací. Klíčovým cílem je udržení zaměstnanosti, resp. zmírnění očekávaného zvyšování míry nezaměstnanosti.

Česká ekonomika bude v nejbližších měsících čelit nejen zpomalení až poklesu ekonomického růstu, ale také zhoršenému sentimentu finančních trhů vůči zemím střední a východní Evropy.

Pokles kurzu koruny je proexportním „opatřením“ svého druhu, přináší však i svá rizika, která monitoruje ČNB: inflační riziko v současné době prudkého poklesu ekonomické aktivity je zanedbatelné, stejně jako (na rozdíl od jiných zemí našeho regionu) riziko spojené s denominací půjček domácností a firem v zahraniční měně.

Již méně opomenutelná je skutečnost, že nemálo českých podniků a institucí se v minulosti zajistilo na úrovni vyšší než je dnešní (a očekávaný) kurz, ovšem o celkově pozitivním dopadu stávající deprecie koruny není pochyb.

To má významný pozitivní důsledek na politiku ČNB, která si může i při klesajícím kurzu koruny dovolit dále sazby snižovat, případně hledat jiné cesty, jak oživit mezibankovní trh a tedy i úvěrovou politiku českých bank.

Mnohem složitější je zhodnocení dopadů zhoršeného sentimentu na finančních trzích. Při rozhodování o hospodářsko-politických opatřeních na podporu růstu a zaměstnanosti, které jsou svojí podstatou fiskálního charakteru a znamenají prohloubení deficitu veřejných (a zejména státního) rozpočtů, je proto nutné sledovat nejen tento deficit (maastrichtské kritérium, potažmo krátkodobé deficitní pravidlo Paktu stability a růstu) a vývoj české zadluženosti, ale též udržitelnost dluhu, a schopnost jej v každém období profinancovat.

Přílohu dokumentu tvoří Makroekonomická predikce České národní banky. Druhá část dokumentu přináší popis opatření, která již byla přijata a realizují se. Třetí, klíčová část dokumentu, představuje nová opatření na příjmové i výdajové straně veřejných rozpočtů. Čtvrtá část se zaměřuje na opatření, která přispějí k dlouhodobé výkonnosti ekonomiky.

2. Realizovaná a schválená opatření

Vláda se již na podzim roku 2008 vzhledem k negativně měnícím se údajům o výkonnosti ekonomiky rozhodla přijmout opatření na podporu hospodářského růstu. Mnohá z nich již byla zabudována v návrhu státního rozpočtu na rok 2009, který v září roku 2008 obdržela Poslanecká sněmovna. Následující výčet a popis těchto opatření tak zcela jasně dokazuje připravenost vlády na pokles hospodářského růstu české ekonomiky.

2.1. Snížení sazby pojistného na nemocenské pojištění a státní politiku zaměstnanosti

Snížení sazby se realizuje jako zrušení sazby pojistného na nemocenské pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti hrazených zaměstnancem. Od 1. ledna 2009 tak zaměstnanec přispívá ze svého příjmu pouze na důchodové pojištění ve výši 6,5 % sazby.

Stejná úprava se dotkla úměrně i sazeb odvodů osob samostatně výdělečně činných, které však jsou v nemocenském pojištění dobrovolné. Celkové snížení daňového zatížení fyzických osob z tohoto titulu se pro rok 2009 odhaduje do výše 18 mld. Kč a plně se projeví ve zvýšení čistých příjmů domácností. Toto opatření bylo plně promítnuto do návrhu státního rozpočtu na rok 2009 schváleného Poslaneckou sněmovnou PČR.

Od 1. ledna 2009 byly také sníženy sazby pojistného na nemocenské pojištění hrazeného zaměstnavatelem o jeden procentní bod. Dále se tak snižují přímé odvody zaměstnavatelů. I s tímto opatřením počítal návrh státního rozpočtu.

2.2. Snížení sazby daně z příjmů právnických osob

Od roku 2007 naplánované snížení sazby daně z příjmů právnických osob na 20 % (ze sazby 21 % platné v roce 2008) ponechává v rukou

podniků cca 6 mld. Kč, které mohou použít na investice, zvýšení mezd zaměstnancům či vytvoření určitého „polštáře“ proti dopadům hospodářského útlumu. Obdobný efekt očekáváme i v roce 2010, kdy dojde k dalšímu snížení sazby na 19 %.

2.3. Zvýšení garancí úvěrů malým a středním podnikům

Posílení záručního fondu spravovaného Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou (ČMRZB) o 1,1 mld. Kč. Prostředky byly získány z obrátkového fondu Phare, splátek úvěrů poskytnutých ČMRZB a dividend státu z hospodaření této banky. Toto opatření umožní poskytnout garance za provozní a exportní úvěry ve výši až 8 mld. Kč.

2.4. Zapojení prostředků z rezervních fondů

Omezením práva jednotlivých kapitol použít rezervní fondy na krytí výdajů nerealizovaných v minulosti ve výši cca 31 mld. Kč a jejich zapojení pro účely krytí běžného hospodaření státního rozpočtu v letošním roce znamená, že se o stejnou částku sníží potřeba vydávání státních dluhopisů a čerpání půjček. Tím dojde k roční úspoře úrokových nákladů v předpokládané výši 1,5 mld. Kč. a zejména ke snížení rizika pro financování státu v období finanční krize.

2.5. Podpora podnikatelů v zemědělství

V Podpůrném a garančním rolnickém a lesnickém fondu (PGRLF) dojde k posílení rozpočtu celkově o 2,3 mld. Kč, čímž se zvýší dostupnost úvěrů pro malé a střední podnikatele v zemědělství.

2.6. Vázání provozních výdajů jednotlivých kapitol

Vláda se rozhodla vázat provozní výdaje jednotlivých kapitol, což umožní vytvořit rezervu ve výši 6,5 mld. Kč, která může být použita na úhradu nečekané prioritní potřeby. Tato potřeba nebyla zatím definována

vzhledem k turbulentnímu charakteru vývoje ekonomických ukazatelů. Umožní to také případné snížení rozpočtového deficitu. Pro stanovení částek vázání byla definována základna, z níž byly vyňaty některé typy výdajů vesměs mandatorního charakteru. V rámci takto vymezené základny pak kapitoly váží částku odpovídající 5 %. Výše vázaných výdajů připadající na jednotlivé kapitoly je uvedena v následující tabulce:

Tabulka č. 5 – Výše vázaných výdajů

v tis. Kč

kapitola		2009 SR	základna vázání	vázání
301	Kancelář prezidenta republiky	434 628	0	0
302	Poslanecká sněmovna Parlamentu	1 206 903	0	0
303	Senát Parlamentu	589 868	0	0
304	Úřad vlády České republiky	1 239 736	467 289	23 364
305	Bezpečnostní informační služba	1 270 363	432 263	21 613
306	Ministerstvo zahraničních věcí	7 352 773	4 837 679	241 884
307	Ministerstvo obrany	55 983 878	31 703 236	1 585 162
308	Národní bezpečnostní úřad	287 213	78 169	3 908
309	Kancelář Veřejného ochránce práv	97 556	0	0
312	Ministerstvo financí	18 477 363	6 296 224	314 811
313	Ministerstvo práce a sociálních věcí	462 882 270	13 372 752	668 638
314	Ministerstvo vnitra	61 802 385	12 385 433	619 272
315	Ministerstvo životního prostředí	13 839 167	2 449 376	122 469
317	Ministerstvo pro místní rozvoj	13 330 206	3 412 525	170 626
321	Grantová agentura České republiky	1 833 145	0	0
322	Ministerstvo průmyslu a obchodu	18 008 379	5 179 723	258 986
327	Ministerstvo dopravy	51 216 032	9 547 216	477 361
328	Český telekomunikační úřad	599 442	362 411	18 121
329	Ministerstvo zemědělství	40 022 449	8 249 002	412 450
333	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	134 661 633	12 290 683	614 534
334	Ministerstvo kultury	8 411 947	4 081 887	204 094
335	Ministerstvo zdravotnictví	8 304 157	3 824 477	191 224
336	Ministerstvo spravedlnosti	21 687 449	5 742 176	287 109
343	Úřad pro ochranu osobních údajů	101 296	43 575	2 179
344	Úřad průmyslového vlastnictví	180 956	62 889	3 144
345	Český statistický úřad	1 057 640	258 946	12 947
346	Český úřad zeměměřický a katastrální	3 191 679	986 209	49 310
348	Český báňský úřad	180 368	35 410	1 771
349	Energetický regulační úřad	121 625	56 614	2 831
353	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	143 619	67 020	3 351
355	Ústav pro studium totalitních režimů	176 439	58 393	2 920
358	Ústavní soud	161 715	0	0
361	Akademie věd České republiky	5 887 180	0	0
372	Rada České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání	64 006	27 956	1 398
374	Správa státních hmotných rezerv	3 345 384	3 163 969	158 198
375	Státní úřad pro jadernou bezpečnost	408 808	194 512	9 726
381	Nejvyšší kontrolní úřad	644 665	0	0
396	Státní dluh	64 069 538	0	0
397	Operace státních finančních aktiv	3 525 861	0	0
398	Všeobecná pokladní správa	145 301 976	0	0
celkem		1 152 101 697	129 668 014	6 483 401

2.7. Posílení Programu rozvoje venkova

Na základě usnesení vlády č. 1626 již z roku 2008 dojde k posílení Programu rozvoje venkova o cca 272 mil. Kč. Cílem Programu rozvoje venkova pro období 2007 – 2013 je zajistit další rozvoj venkova na bázi trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí, snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření a v konečném důsledku vytvoření podmínek pro konkurenceschopnost českých výrobců v základních potravinářských komoditách. Program by měl přispět rovněž ke snížení míry nezaměstnanosti na venkově a především ke stabilizaci jeho obyvatel.

Program blíže specifikuje strategie v jednotlivých osách:

- Osa I - zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví;
- Osa II - zlepšování životního prostředí a krajiny;
- Osa III - kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova;
- Osa IV - zlepšení řízení a mobilizace přirozeného vnitřního rozvojového potenciálu venkovských oblastí (na principu LEADER).

Program rozvoje venkova je v gesci Ministerstva zemědělství, které jako řídicí orgán odpovídá za účinné a správné řízení a provádění programu na období 2007 – 2013 v rámci Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV). Administraci a kontrolu žádostí o podporu v rámci opatření EZFRV provádí platební agentura – Státní zemědělský intervenční fond.

2.8. Investice do vědy a výzkumu nad rámec schváleného návrhu státního rozpočtu

Vláda rozhodla v lednu 2009 při projednávání aktualizovaného návrhu státního rozpočtu, že dojde k úhradě za kursové ztráty z tranší při stavbě areálu (kampusu) Masarykovy univerzity v Brně ve výši cca 300 mil. Kč.

2.9. Navýšení investic do dopravní infrastruktury

Skutečné výdaje SFDI v roce 2008 do dopravní infrastruktury činily 87,7 mld. Kč. Schválený rozpočet SFDI na rok 2009 uvažuje s výdaji do dopravní infrastruktury v částce 83,1 mld. Kč. Spolu s nevyčerpanými prostředky SFDI z roku 2008 ve výši 7,2 mld. Kč, převedenými do příjmů SFDI roku 2009, bude SFDI disponovat celkovými prostředky ve výši 90,3 mld. Kč. Oproti výdajům do dopravní infrastruktury v roce 2008 bude mít SFDI v roce 2009 k dispozici o 2,6 mld. Kč více.

2.10. Navýšení platů zaměstnanců státního sektoru

V průběhu projednávání zákona o státním rozpočtu na rok 2009 byl přijat pozměňovací návrh, který navýšil objem platů zaměstnanců státního sektoru o 2,7 mld. Kč.

2.11. Navýšení výdajů na přímé platby - kofinancování

Na základě usnesení vlády č. 1626 z roku 2008 dojde k navýšení výdajů na přímé platby – dofinancování ze státního rozpočtu ve výši 0,5 mld. Kč, další navýšení schválila vláda v lednu 2009 při projednávání aktualizovaného návrhu státního rozpočtu. Jednalo se o částku cca 522 mil. Kč, tedy celkem přes 1 mld. Kč.

2.12. Podpora exportu

Vzhledem k exportnímu zaměření české ekonomiky byla značná pozornost věnována souboru opatření v oblasti proexportní politiky státu. Pro opatření zaměřená na eliminaci či zmírnění rizik exportu budou využity společnosti vlastněné státem, resp. společnosti, ve kterých má stát majoritu. Tato opatření by měla mimo jiné pomoci přeorientovat vývoz na perspektivnější trhy:

- Navýšení základního kapitálu České exportní banky (ČEB)

Základní kapitál bude cílově posílen až o 2 mld. Kč, z toho v první fázi v roce 2009 se předpokládá navýšení základního kapitálu o 950 mil. Kč následovně:

- a) 150 mil. Kč je již zahrnuto ve schváleném státním rozpočtu na rok 2009
- b) 500 mil. Kč bude uhrazeno ze státního rozpočtu z vládní rozpočtové rezervy
- c) zbývajících 300 mil. Kč se předpokládá uhradit Exportní garanční a pojišťovací společností, a.s. (EGAP). V současné době EGAP prověřuje splnění tohoto požadavku

Toto opatření vytvoří prostor pro poskytnutí státní podpory vývozu v dlouhodobějších horizontu objem až o 20 – 25 mld. Kč.

- Nové produkty ČEB

ČEB úspěšně operuje v teritoriích, kam dosud směřovala menší část českého exportu. Jedná se o Ruskou federaci, Čínu, Vietnam, země bývalého SNS a další východní státy. Podíl podpořeného vývozu financovaného ČEB do oblastí mimo EU meziročně trvale narůstá. V r. 2007 tento podíl již překročil 95 %, ve srovnání s rokem 2004, kdy tvořil pouze 54 % celkového objemu bankou podpořeného vývozu.

Dle prognóz Mezinárodního měnového fondu budou východní státy důsledky recese postiženy daleko méně než země EU. Zde ČEB vidí významnou možnost podpořit MSP, které se budou chtít pokusit do těchto teritorií svými výrobky nově proniknout, aby nahradily výpadky odbytu v EU. Zkušenosti pracovníků ČEB s obchodováním právě v těchto teritoriích, znalost prostředí a profesionální znalosti obchodních zvyklostí i způsobů financování mohou MSP tento obtížný krok usnadnit.

V současnosti se banka soustředila na další rozvoj vazeb k MSP prostřednictvím regionálních exportních míst Hospodářské komory (REM). Prostřednictvím agentury Czech Trade banka úzce spolupracuje s regionálními manažery REM, kteří se zaměřují zejména na vztahy

s malými a středními podniky na území své působnosti. Cílem je zvýšit povědomí o ČEB v řadách menších podnikatelů v tom smyslu, že i jim je ČEB, často vnímaná jako banka pouze pro velké exportéry, schopna poskytnout efektivní podporu.

Nynější ekonomický vývoj se vyznačuje značnými turbulencemi měnových kurzů. Tato kolísání se mohou velmi negativně promítat do ekonomiky vývozců, přičemž MSP se s jejich dopady vyrovnávají ještě obtížněji než velké firmy. Proto ČEB připravila a v současné době uvádí na trh sadu produktů Treasury, které podpoří klienty v oblasti operací s cizími měnami.

V současné době banka intenzivně pracuje na přípravě nového produktu určeného speciálně pro MSP. Bude jím pokrývat opomíjenou oblast provozního financování těch MSP, které lze nazvat nepřímými vývozci. Jedná se o početnou skupinu českých malých a středních podniků, kteří jsou výrobci a dodavateli subdodávek pro větší exportéry.

Pro komerční banky tento typ úvěrování zejména v současnosti není preferovaný, neboť z jejich pohledu je spojen se značnými riziky. Proto ČEB připravuje produkt, který využije synergického efektu součinnosti několika finančních institucí. Česká exportní banka spolu s EGAP budou pro komerční banky validovat kvalitu a návratnost exportního obchodního případu, který financuje ČEB a pojišťuje EGAP, pro nějž je poskytována subdodávka, ČMZRB bude validovat důvěryhodnost subdodavatele z kategorie MSP příp. mu poskytovat ručení. Tím se významně omezí rizika komerčních bank, které poté budou schopny a ochotny takovému subdodavateli svým úvěrem financovat výrobu pro export. Pro tento sofistikovaný produkt se předpokládá ověření formou pilotního projektu ve vybraných regionech a s vybranou komerční bankou nebo bankami. V tomto směru již s komerčními bankami pokročila jednání.

Pro zlepšení podpory malých a středních podniků přijala ČEB rovněž organizační opatření, která vstoupí v platnost od roku 2009. Konkrétně se

jedná o konstituování samostatného odboru, jehož výlučnou činností bude zabezpečování podpory MSP.

ČEB je rovněž připravena profinancovat vývozy realizované prostřednictvím dceřiných společností vývozce či výrobce, které jsou zřizovány za účelem lepšího se prosazení na zahraničních trzích (např. dodávky do konsignačních skladů apod.). Zde banka postupuje v souladu s nabídkou produktů EGAP.

Současná recese a s ní spojený vývoj bankovního trhu významným způsobem snižuje možnosti firem získat finanční prostředky na realizaci svých rozvojových investičních záměrů. Pro zmírnění dopadů v této oblasti na exportéry ČEB připravila a poskytuje úvěr pro financování výroby pro vývoz. Umožňuje financovat výstavbu nových výrobních kapacit nebo nákup nových technologií, jejichž produkce bude po dokončení určena pro vývoz z ČR.

Přehled nových produktů ČEB uvádí následující tabulka:

Tabulka č. 6 – Nové produkty ČEB

Produkt	Cílová skupina	Výhody	Distribuční cesty
Financování malého a středního podniku - Subdodavatele vývozce	Malí a střední podnikatelé – subdodavatelé klienta ČEB	Obsluha pobočkou banky územně blízkou sídlu MSP. Dostupnost finančních prostředků na výrobu pro vývozy do teritorií se zvýšenou mírou rizika, pro něž komerční banky úvěry MSP běžně neposkytují. Pro MSP zjednodušení administrativy spojené se získáním úvěru.	-Banka -Regionální exportní místa -Hospodářská komora ČR
Depozitní služby (Termínovaný vklad s individuálně stanovenou úrokovou sazbou)	Právnícké osoby	Zhodnocení dočasně volných prostředků, flexibilita s jejich využitím a vyšší kvalita řízení cash flow zejména u vývozců.	Banka
Devizový obchod s individuálním měnovým kurzem	Exportéři – klienti ČEB	Zvýšení finanční stability vývozců.	Banka
Devizové obchody s individuálním měnovým kurzem s využitím Treasury úvěru	Exportéři – bonitní klienti ČEB	-Exportér může podle vývoje kurzu výhodně časovat provedení konverzní operace i na dobu, kdy ještě nedisponuje prodávanou měnou, zvýšení finanční stability vývozců.	Banka
Úvěr pro financování výroby pro vývoz	Vývozci a potenciální vývozci s připraveným exportním záměrem	Dostupnost finančních prostředků na investiční záměr vybudování kapacit pro výrobu určenou k vývozu.	Banka

- Opatření ke zlevnění a zlepšení podmínek pojištění vývozu

EGAP pro udržení dosavadní úrovně vývozu a její další zvýšení připravil nová opatření zaměřená na přijímání nových rizik – nové druhy pojištění a zlevnění a administrativní zjednodušení již dříve nabízených druhů pojištění. Nová opatření jsou určena nejenom významným finálním vývozcům ale ve značné míře i pro malé a střední podniky, z nichž řada má potenciál a odhodlání samostatně vyvážet. Informace o opatřeních EGAPu podává následující tabulka:

Tabulka č. 7 – Přehled opatření ke zlevnění a zlepšení podmínek pojištění

Stručný popis	Přínosy
Zvýšení pojistného krytí akreditivů z 80% na 95%, tj. snížení spoluúčasti z 20 na 5% - trvale	Snížení spoluúčasti bank, rychlejší vyřizování krátkodobého financování od zahraničních bank, zvýšení limitů zahraničních bank u českých bank.
Zlevnění pojištění tzv. výrobního rizika o 30%, zlevnění až o 50% při souběhu s pojištěním vývozního úvěru.	Snížení nákladů vývozce.
Zlevnění pojištění investic při souběhu pojištění úvěru na financování investice a vlastního vkladu investora	Snížení nákladů investorů.
Zlevnění procedury posuzování vlivu vývozu a investic na životní prostředí	Snížení nákladů vývozců a investorů o prvotní náklady spojené s expertízou (hradí EGAP).
Zjednodušení režimu pojišťování předexportních úvěrů a záruk pro MSP	Snížení nákladů malých a středních vývozců. Podstatné zkrácení doby vyřízení.

- Zvýšení pojistného krytí Exportní garanční a pojišťovací společnosti (EGAP)

Ve státním rozpočtu na rok 2009 je zapracováno zvýšení pojistné kapacity ze 120 na 150 mld. Kč, což však nevyžaduje žádnou dotaci ze státního rozpočtu. Toto navýšení reflektuje předpoklady podnikatelského záměru EGAP na rok 2009, že objem nově pojištěných vývozních úvěrů, záruk a investic se bude pohybovat cca v částkách dosažených v roce 2008 (tj. cca 37 mld. Kč nových pojistných smluv).

S ohledem na velký podíl rozsáhlých vývozních a investičních projektů v pojištěném portfoliu EGAP se očekává, že na konci roku 2009 dojde k překročení angažovanosti nad 120 mld. Kč. Nová částka pojistné kapacity – 150 mld. Kč by měla postačovat po řadu dalších let k pokrytí očekávaného nárůstu angažovanosti z nově pojištěných objemů. Kromě toho přichází EGAP s novými pojistnými produkty zachycenými v tabulce č. 8.

Tabulka č. 8 – Přehled nových pojistných produktů EGAPu

Stručný popis	Přínosy
Pojištění projektového financování nově vybudovaných výrobních kapacit v zahraničí	EGAP kryje riziko splacení úvěru, které není založeno na zárukách exportéra či investora, ale na výnosech projektu. Splácení může být rozloženo do nepravidelných splátek. Možnost prodloužení splatnosti úvěru až na 14 let.
Pojištění úvěrů na financování investic pro developerské projekty v zahraničí	Přizpůsobení podmínek pojištění specifickým potřebám podnikání při výstavbě multifunkčních, obchodních a bytových objektů v zahraničí.
Pojištění předexportního úvěru na financování komerční aplikace výsledků vědy a výzkumu určené pro vývoz	Podpora vědy a výzkumu. Podpora zavádění výsledků výzkumu a vývoje do výroby určené pro vývoz, podpora vývozu s vysokou přidanou hodnotou.
Pojištění prospekce zahraničních trhů proti riziku ztrát v důsledku neúspěchu prospekce	Podpora vývozců při hledání nových trhů, pojištění rizika nepokrytí nákladů spojených se vstupem na zahraniční trhy, marketingem, atd. (určeno zejména pro MSP).
Pojištění vývozních pohledávek pro nejmenší vývozce (za předpokladu schválení v Evropské komisi)	Podpora vývozců s vývozem do 2 mil. EUR/rok. Rozšíření kapacity a kultivace pojistného trhu v ČR.

2.13. Změna zákona o pojišťování a financování vývozu se státní podporou

Klíčová změna zákona č. 58/1995 Sb. o pojišťování a financování vývozu se státní podporou umožní, aby státem podporované úvěrování vývozu poskytovaly i komerční banky prostřednictvím tzv. mechanismu

vyrovnávání úrokových sazeb. Dojde tak k podstatnému zvýšení celkové obslužnosti financování českého vývozu.

Další významná úprava zahrnutá do této novelizace se v oblasti exportního pojištění týká změny přístupu z podpory vývozu zboží „národního původu“ na podporu vývozu „v národním zájmu“. Dojde tak k přechodu z podpory přímého vývozu na podporu vývozu zabezpečujícího národní zájem, tj. dlouhodobé pronikání českých subjektů na dané trhy a vytváření potenciálu pro další české vývozy.

Novela rovněž rozšiřuje možnosti pojištění exportních a investičních úvěrů zahraničním společností, které jsou ovládány českými společnostmi, a nově umožní poskytování předexportních úvěrů na financování vývozu výsledků vědy a výzkumu.

2.14. Fiskální impulsy podpory výzkumu a vývoje

Výdaje na podporu výzkumu a vývoje ze státního rozpočtu jsou i nadále prioritou vlády a nepodléhají výdajovým restriktivním opatřením. Meziroční nárůst prostředků státního rozpočtu na podporu VaV pro období 2009 – 2011 činí 8 %. Podíl těchto výdajů na aktuální predikci HDP z ledna 2009 roste v uvedeném období z 0,65 % v roce 2009 na 0,67 % v roce 2010 a 0,68 % v roce 2011. Při zapojení výdajů EU se pro rok 2009 předpokládá zvýšení podílu HDP na 0,84 %. Schválený objem podpory VaV ze státního rozpočtu (z národních zdrojů) vzrostl proti předchozímu o 1,8 mld. Kč na částku 24,8 mld. Kč. Včetně prostředků EU je pro rok 2009 schválena částka 32,4 mld.Kč.

Celková podpora výzkumu a vývoje (včetně podnikatelského sektoru) v roce 2007 dosáhla 1,54 % HDP. Výdaje EU nebyly v předchozích letech zapojeny. V roce 2008 byla zahájena realizace OP Podnikání a inovace, v roce 2009 se předpokládá, že bude zahájena realizace OP Výzkum a vývoj pro inovace. Při zapojení výdajů z programů EU lze předpokládat, že podíl celkových výdajů (včetně zapojení

soukromých zdrojů) v % na HDP dosáhne hranici 2,2 %, doporučenou Evropskou komisí jako jeden z nástrojů k řešení ekonomické krize.

2.15. Snížení záloh na daně z příjmů

Zhoršující se predikce hospodářských výsledků vedla Českou daňovou správu k aktivnímu přístupu v rámci plnění platebních povinností podniků a to už od prosince minulého roku, kdy byly mnohým daňovým subjektům nabízeny podstatně liberálnější platby záloh na přímých daních a na základě jejich žádostí bylo přistupováno i k dlouhodobějším splátkovým kalendářům daňových povinností. Tato opatření budou mít za následek snížení průběžného inkasa státního rozpočtu v řádech stovek miliónů Kč.

3. Navrhovaná opatření

Nově navrhovaná opatření v mnohém navazují na již schválená a realizovaná v předchozí kapitole. Týkají se jak příjmové, tak výdajové strany veřejných rozpočtů. Některá z nich musí projít standardním legislativním procesem, jiná jsou čistě záležitosti rozhodnutí vlády. Tato opatření lze tedy realizovat rychleji. Opatření na výdajové straně vyžadují spoluúčast soukromého sektoru, kde mají stimulovat aktivitu ekonomických subjektů a mít tak multiplikační efekt na vývoj ekonomiky. Opatření s největším dopadem na veřejné rozpočty jsou navrhována jako dočasná.

3.1 Novela insolvenčního zákona

Hlavním cílem je posílit stávající specifické účinky úpadkového práva tak, aby při respektování společného zájmu dlužníkůvých věřitelů bylo zachováno co nejvíce funkčních subjektů (dlužníků) na trhu, za současné důsledné ochrany práv dlužníkůvých zaměstnanců. Navrhuje se tak prostřednictvím cílených opatření podpořit vybrané skupiny subjektů v insolvenčním řízení, především se zaměřením na zachování výroby dlužníka a saturování mzdových nároků jeho zaměstnanců ve všech fázích insolvenčního řízení.

Další navržené kroky směřují k posílení ochrany subjektů v insolvenčním řízení, a to omezením možnosti jednostranného započtení pohledávek dlužníkovými věřiteli, odstraněním povinnosti dlužníka podat na sebe insolvenční návrh při předlužení a zjemněním důsledků oddlužení pro poctivé dlužníky

3.2. příjmová strana veřejných rozpočtů – legislativní opatření

3.2.1. Slevy pro zaměstnavatele na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

Legislativně příslušné Ministerstvo práce a sociálních věcí připravuje novelu zákona o pojistném, jejímž cílem je degresivní sleva z odvodu pojistného v části hrazené zaměstnavatelem, jejíž výše bude stanovena v závislosti na počtu jeho zaměstnanců s nižšími a průměrnými mzdami. Referenční hranicí pro „nulovou“ slevu je 1,15 násobek průměrné mzdy. Do této hranice vyměřovacího základu pro pojistné spadá zhruba 80 % zaměstnanců.

Odhad celkového objemu slev na pojistném vypočtených z individuálních vyměřovacích základů jednotlivých zaměstnanců činí v celoročním vyjádření 18 mld. Kč (pokud by se sleva promítala do výše superhrubé mzdy, a tedy do vyměřovacího základu pro daň z příjmů ze závislé činnosti zaměstnanců, pak by celkový dopad na státní rozpočet byl o cca 15 % vyšší).

Proti tomuto výpadku příjmů bude však působit opačný efekt úspor na výdajové straně rozpočtů vyplývající ze zlevnění pracovní síly a následné zachování 50 – 70 tisíc pracovních míst. To bude znamenat úspory na sociálních transferech a platbách státu za státní pojištění a naopak vyšší inkaso na jiných daních. Celkový dopad na veřejné rozpočty v celoročním vyjádření tedy bude poněkud nižší. Účinnost tohoto opatření závisí na rychlosti přijetí změny zákona v letošním roce a případně i na schválení zpětné účinnosti zákona. Výhodou tohoto opatření je, že výpadek inkasa sociálního pojištění neovlivňuje negativně rozpočty územně samosprávných celků.

3.2.2. Zrychlení odpisů v 1. a 2. odpisové třídě (skupině)

Cílem návrhu je stimulace daňových poplatníků k pořízení do hmotného majetku zařazeného v prvních dvou odpisových skupinách s

tím, že bude zkrácena doba jeho odpisování. Zkrácení doby odpisování se bude týkat hmotného majetku pořízeného od 1.1.2009 do 30.6.2010.

- V první odpisové skupině:
doba odpisování bude zkrácena ze 3 let na 1 rok (k plnému odpisu pořízeného majetku dojde v období 12-ti měsíců).
- V druhé odpisové skupině:
doba odpisování bude zkrácena z 5 let na 2 roky (roční odpisová sazba pro první rok odpisování ve výši 60 %, pro druhý rok ve výši 40 %)

Podle platné úpravy je možné odpis v prvním roce uplatnit na veškerý majetek pořízený do konce roku, tj. včetně 31.12. s jedinou podmínkou, že majetek je schopný běžného užívání, což u movitých věcí je zpravidla splněno. Tato skutečnost může ovlivnit chování poplatníků v tom smyslu, že pořízení dotčeného majetku budou odkládat na co nejpozdější dobu v roce 2009, což se negativně může projevit na straně dodavatelů, kteří podporu zaznamenají až s odstupem ke konci roku 2009. Proto bude při ročním odpisování stanoveno, že odpisy se provádí rovnoměrně po dobu 12 měsíců tj. s podporou pořízení i v počátečním období.

Protože další formou pořízení majetku je jeho pořízení formou finančního leasingu bude s ohledem na zajištění rovnocenných podmínek provedena i odpovídající úprava v oblasti nastavení doby nájmu.

Nespornou výhodou předpokládaných dopadů je skutečnost, že budou v čase vyrovnány a proto nemají trvalý dopad na inkaso daně z příjmů.

3.2.3. Rozšíření uplatnění odpočtu daně z přidané hodnoty u osobních automobilů

Cílem tohoto návrhu je zrušení dosavadní zákaz uplatnění odpočtu daně z přidané hodnoty u osobních automobilů. Návrh odstraňuje tak dosavadní systémovou nerovnost v odpočtu daně u motorových vozidel. Současně se jedná o opatření, které v souvislosti se světovou finanční krizí

podpoří automobilový průmysl, ve kterém se současná krize výrazně projevuje. Umožněním odpočtu u nových osobních automobilů dodaných, pořízených z jiného členského státu nebo dovezených, dojde ke snížení výnosu DPH o cca 3 mld. Kč. Celkový dopad však bude nižší z důvodu stimulace prodeje osobních automobilů a zvýšeného inkasa jiných daní.

Toto opatření, které stanovuje podmínky pro možnost uplatnění nároku na odpočet daně u osobních automobilů v souladu s obecnými pravidly uplatňovanými u jiných druhů zboží, bylo již navrženo ve formě pozměňovacího návrhu k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

3.2.4. Rychlejší vratky DPH

Za podmínky, že podání bude učiněno elektronickou formou, bude daň z přidané hodnoty finančním úřadem vrácena již do 15 dnů. Opatření bude mít pozitivní vliv na cash-flow plátců DPH.

3.3. výdajová strana veřejných rozpočtů – exekutivní opatření

3.3.1. Garance a podpora úvěrů malých a středních podniků:

Mezi cílená opatření prováděná prostřednictvím Českomoravské záruční a rozvojové banky (ČMZRB) je možno zařadit:

- posílení záručního fondu banky prostředky státního rozpočtu o 1,8 mld. Kč, které vytvoří podmínky pro podporu úvěrů ve výši až 40 mld. Kč. Předpokládá se poskytování záruk až do výše 80 % s maximální výší záruky na jednoho podnikatele do 90 mil. Kč
- využití 2 mld. Kč z Operačního programu Podnikání a inovace k oživení nabídky na finančním trhu poskytováním zvýhodněných úvěrů až do výše 60 % nákladů projektu
- podpora poskytování úvěrů na vodohospodářské projekty žádající o dotace v Operačním programu Životního prostředí

3.3.2. Dotační program na snižování energetické náročnosti budov

Od dubna 2009 bude vyhlášen program Green Investment Scheme, pro který se předpokládá, že bude na čtyřleté období k dispozici až 25 miliard korun z prodeje¹ tzv. emisních povolenek (jednotek AAU v mezinárodním emisním obchodování podle čl. 17 Kjótského protokolu). Novelou zákona č. 695/2004 Sb. o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů z 18. července 2008 jsou výnosy z prodeje emisních kreditů příjmem Státního fondu životního prostředí ČR (SFŽP).

V rámci dotačního programu Green Investment Scheme administrovaného SFŽP bude podporováno kvalitní zateplování rodinných domů a bytových domů nepanelové technologie, náhrada neekologického vytápění za nízkoemisní kotle na biomasu a účinná tepelná čerpadla, instalace těchto zdrojů do nízkoenergetických novostaveb a také nová výstavba v pasivním energetickém standardu.

Podporovanými subjekty v rámci tohoto programu budou různé typy žadatelů vlastníci rodinné a bytové domy: fyzické osoby, bytová družstva, sdružení vlastníků, města a obce a podnikatelé. Bude stanovena maximální výše dotace z tohoto programu pro jeden subjekt za celé programové období do roku 2012. U novostaveb bude příjemcem dotace první vlastník rodinného domu nebo bytu.

3.3.3. Posílení dotačního programu PANEL

Protože zateplování panelových bytových domů nebude z programu Green Investment Scheme podporováno, bude posílen dotační program

¹ Očekávané připsání výnosů z prodeje jednotek AAU na účet u ČNB v roce 2009 a 2010:

- 2009: červen 2009: 50 mil. euro, srpen 2009: 200 mil. euro, během roku 2009 se očekává připsání dalších 25-35 mil. euro, celkem za rok 2009 tedy 275-285 mil. euro,
- 2010: srpen 2010: 150 mil. euro, v roce 2010 bude výnos pravděpodobně až několikanásobně vyšší v závislosti na dojednání prodeje jednotek AAU s dalšími kupci.
-

Panel, který byl zřízen za tímto účelem a který je spravován Ministerstvem pro místní rozvoj, o 500 – 750 mil. Kč.

Tento program účinně podporuje výrazné růstové tendence investic do oprav a rekonstrukcí panelových bytových domů, s prodloužením jejich životnosti, významným snížením jejich energetické náročnosti a omezením bezpečnostních rizik. V rámci programu Panel bylo v letech 2001 - 2008 opraveno celkem 252 tis. bytů (v letech 2009 – 2011 se předpokládá oprava dalších 300 tis. bytů).

Realizace programu Panel má kromě zřejmého zvýšení kvality bydlení a předcházení „slamizace“ panelových sídlišť i velmi příznivé dopady na oživení podnikatelské činnosti a posílení zaměstnanosti v krizových oblastech (multiplikační efekty).

3.3.4. Zvýšení výdajů na zajištění dopravní obslužnosti

Podpora dopravní obslužnosti zejména v regionech postižených dopady recese a poklesu zahraniční poptávky. Jedná se posílení spojů a podporu mobility obyvatelstva.

Ministerstvo financí je připraveno situaci řešit, a to uvolněním až 2 mld. Kč na tento účel ze státního rozpočtu, za předpokladu, že v daném regionu bude existovat odůvodněná potřeba posílit příslušné spoje a zajistit tak větší mobilitu obyvatelstva. Podmínkou je existence zaměstnavatele(ů) v regionu nebo v sousedních regionech poptávající pracovní sílu, která bude ochotna z postižených oblastí za práci dojíždět. Výraznou měrou se také přispěje k lepší dostupnosti rekvalifikačních kursů.

Opatření se také umožní, aby se pracovníci dostávali do zaměstnání podle požadovaných časových potřeb pracovního cyklu. Rozšířený rozsah dopravní obslužnosti přispěje i k rozvoji tuzemského cestovního ruchu s příznivými důsledky na rozvoj daných oblastí. Konkrétní podmínky pro uvolnění prostředků budou řešeny s příslušnými městy a kraji.

3.3.5. Podpora vzdělávání a školení zaměstnanců

V rámci priority Adaptabilita budou v OP Lidské zdroje a zaměstnanost vytvořeny programy, které umožní udržet zaměstnanost i v dobách výpadku objednávek. Prostředky z Evropského sociálního fondu budou prostřednictvím výše uvedeného operačního programu použity k vytvoření programů vzdělávání a školení zaměstnanců.

Opatření budou v podobě průběžných výzev umožňovat podnikům obdržet dotaci až na 80 % mzdy zaměstnance včetně příslušných odvodů, maximálně do výše trojnásobku minimální mzdy. V době odstávky výroby se pak zaměstnanci budou zúčastňovat kurzů, které povedou ke zvýšení jejich kvalifikace, vzdělání a kompetencí na trhu práce, včetně jazykových a počítačových kurzů. Toto opatření umožní podnikům přežít období, kdy mají snížené objednávky, bez masivního propouštění zaměstnanců.

4. Dlouhodobá a jiná opatření

4.1. Urychlení čerpání prostředků ze strukturálních fondů

Mezi cílená opatření bude patřit koncentrace prostředků operačních programů. To znamená kumulaci zdrojů do nástrojů, které lze okamžitě použít pro podporu malých a středních podniků, aniž by bylo ohroženo dlouhodobé financování ostatních záměrů.

Tímto opatřením se zvýší likvidita na trhu a urychlí se čerpání ze strukturálních fondů. Vložením prostředků do fondů poskytujících návratnou výpomoc dochází k čerpání z rozpočtů EU, tzn. splnění pravidla $N+3/N+2$. Okamžitou dostupností finančních prostředků bude malým a středním podnikatelům umožněno realizovat projekty, které by jinak byly ohroženy.

4.2. Snižování administrativních nákladů

Pro efektivnější fungování státní správy je nutno pokračovat v provádění reforem, které uspoří administrativní náklady nejen na straně státní správy, ale především na straně poplatníků. Snížení těchto nákladů přispěje ke zvýšení konkurenceschopnosti českých podnikatelů a podniků.

V rámci plnění programového prohlášení vlády probíhá realizace cíle snížit administrativní zátěž podnikatelů do roku 2010 o 20 %. V souvislosti se stávající složitou finanční situací doporučujeme urychlit plnění tohoto cíle a připravit navrhované změny do poloviny tohoto roku. Realizací navrhovaných měn by mohl být stanovený cíl naplněn ke konci roku 2010 na 26,9 %. Je třeba se soustředit na změny v 10 zákonech, které nejvíce zatěžují. Odhad předpokládaných úspor vyplývajících z navrhovaných změn je cca 15 mld. Kč ročně.

Další z cest snižování administrativních nákladů je pokračování v institucionálních reformách. Jedná se například o vytvoření jednotného inkasního místa (JIM), které v sobě integruje výběr i správu veřejných příjmů, tj. daní, cel a odvodů na sociální i zdravotní pojištění.

4.3. Další opatření

- 4.3.1. jednání na úrovni EU za účelem umožnění přeřazení některých položek, především služeb s vysokou přidanou hodnotou práce, do nižší sazby daně z přidané hodnoty
- 4.3.2. realizování komplexní reformy školské soustavy s cílem změny metod a principů vzdělávání, přístupu k žákům a studentům a dosažení inovací vzdělávacích programů ve smyslu „Bílé knihy“. Dopracovat obsahový základ celoživotního učení do podoby národní soustavy povolání a kvalifikací
- 4.3.3. pokračování v reformě důchodového systému tak, aby umožnil vytvářet úspory na základě vyšší míry spoluúčasti a osobní zodpovědnosti
- 4.3.4. zpružnění fungování trhu práce prostřednictvím novely zákoníku práce

5. Shrnutí

Při vědomí skutečnosti, že cyklické zpomalení ekonomiky je menší hrozbou než dlouhodobé zadlužení, přichází vláda se souborem plošných opatření, který si klade za cíl udržení zaměstnanosti a stability veřejných financí.

Opatření, která již byla schválena a realizována v roce 2008 a lednu 2009, představují pro ekonomiku impuls až ve výši 1,3 % HDP, saldo sektoru vládních institucí (ESA 95) však zatíží jen částkou cca 0,8 % HDP. Akcentují podporu exportu jako klíčové složky tvorby HDP a prioritních oblastí vlády, tj. podpora výzkumu a vývoje a investice do dopravní infrastruktury, které představují nutné podmínky dlouhodobého růstu. Zvyšují také čistý příjem domácností. Tato opatření reflektovala pokles predikovaného růstu ekonomiky.

Nově přijímaná opatření pak reagují na možnost nulového růstu až recese české ekonomiky, přičemž tato rizika se s časem zvyšují. Snižují dočasně náklady práce na straně zaměstnavatelů a tím přispívají ke zmírnění očekávaného růstu nezaměstnanosti. Současně podporují plošně investice firem a odstraňují některá nesystémová ustanovení.

Reagují také na situaci na úvěrovém trhu, kdy má velká část solventních firem se zajištěným odbytem problém získat provozní úvěry. Garance bank se státní účastí pomohou překonat nejistotu na trhu a částečně snížit riziko a s tím i úrokové náklady. Tato opatření jsou především zaměřena na malé a střední podniky.

Národní protikrizový plán vlády nabízí sedm nových konkrétních nástrojů, jejichž pozitivní dopad na ekonomiku se pohybuje na maximální úrovni 1,6 % HDP. Dopady na saldo sektoru vládních institucí (ESA 95) budou opět menší, a to zhruba ve výši 1,1 % HDP.

Celkový efekt již schválených, realizovaných a nových opatření představuje pro ekonomiku impuls na úrovni 2,9 % HDP. Dopady na saldo sektoru vládních institucí budou ve výši 1,9 % HDP. Přehled opatření zobrazuje tabulka č. 9.

Tabulka č. 9 – Přehled opatření NPPV dle dopadů na veřejné rozpočty
(založeno na roční bázi)

Opatření		Příjmy a výdaje VR		
		ESA 95 (v mld. Kč)		
		P _{VR}	V _{VR}	(P-V) _{VR}
I. Realizovaná a schválená opatření				
1.	Zapojení prostředků z rezervních fondů		-1,5	1,5
2.	Zvýšení garancí úvěrů malým a středním podnikům	-0,5		-0,5
3.	Podpora podnikatelů v zemědělství		2,3	-2,3
4.	Vázání provozních výdajů jednotlivých kapitol		-6,5	6,5
5.	Posílení Programu rozvoje venkova		0,3	-0,3
6.	Investice do vědy a výzkumu nad rámec schváleného návrhu státního rozpočtu		0,3	-0,3
7.	Navýšení investic do dopravní infrastruktury		7,2	-7,2
8.	Navýšení platů zaměstnanců státního sektoru	0,4	2,7	-2,3
9.	Navýšení výdajů na přímé platby - kofinancování		1,0	-1,0
10.	Snížení sazby pojistného na nemocenské pojištění a státní politiku zaměstnanosti	-18,4		-18,4
11.	Snížení sazby daně z příjmů právnických osob	-6,0		-6,0
12.	Navýšení základního kapitálu ČEB			0,0
13.	Zvýšení pojistného krytí EGAPu			0,0
14.	Změna zákona o pojišťování vývozu se státní podporou			0,0
15.	Fiskální impulsy podpory výzkumu a vývoje		1,9	-1,9
16.	Snížení záloh na daně z příjmů			0,0
Celkem I				-32,2
II. Navrhovaná opatření				
1.	Slevy pro zaměstnavatele na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti	-18,0		-18,0
2.	Zrychlení odpisů v 1. a 2. odpisové skupině	-9,4		-9,4
3.	Rozšíření uplatnění odpočtu DPH u osobních automobilů	-2,4		-2,4
4.	Rychlejší vratky DPH			0,0
5.	Garance a podpora úvěrů malých a středních podniků		2,1	-2,1
6.	Dotační program na snižování energetické náročnosti budov		6,0	-6,0
7.	Posílení dotačního programu PANEL		0,6	-0,6
8.	Zvýšení výdajů na zajištění dopravní obslužnosti		2,0	-2,0
Celkem II				-40,5